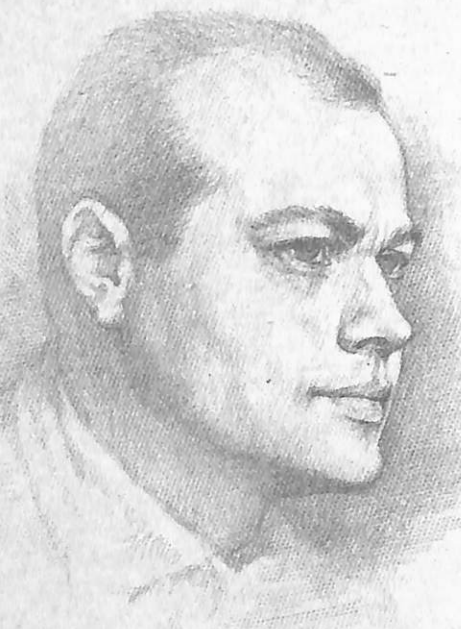

Микола Вінграновський

*

ГУБАМИ
ТЕПЛИМИ
І ОКОМ ЗОЛОТИМ

Київ
«Радянський письменник»
1984

Микола Вінграновський

*

ГУБАМИ
ТЕПЛИМИ
І ОКОМ ЗЛОТИМ
Поезії

У2
В48

В новую книгу
известного
украинского советского поэта
вошли лучшие стихи
последних лет.
Поэзия Миколы Винграновского
глубоко правдива и конкретна,
тончайшие интимные мелодии
органично вплетаются
в стихи
высокого гражданского звучания.

Ілюстрації Ю. І. Бондаренка
Рецензент П. П. Засенко

В $\frac{4702590200-032}{M223(04)-84}$ 86.83.

© Видавництво «Радянський письменник», 1984

* * *

*Може бути, що мене не буде,
Перебутній час я перебув,
Але будуть цілувати губи
Світанкову землю молоду.*

*І мєю літньою судьбою
На Поділля, Галич і на Степ
Карим оком, чорною бровою
Ти мене у серці понесеш.*

*Погойдаєш, вигойдаєш, вивчиш
І на вік і на єдину мить,
Біля себе, вічна і всевишня,
Знов научиш жити і любити!*

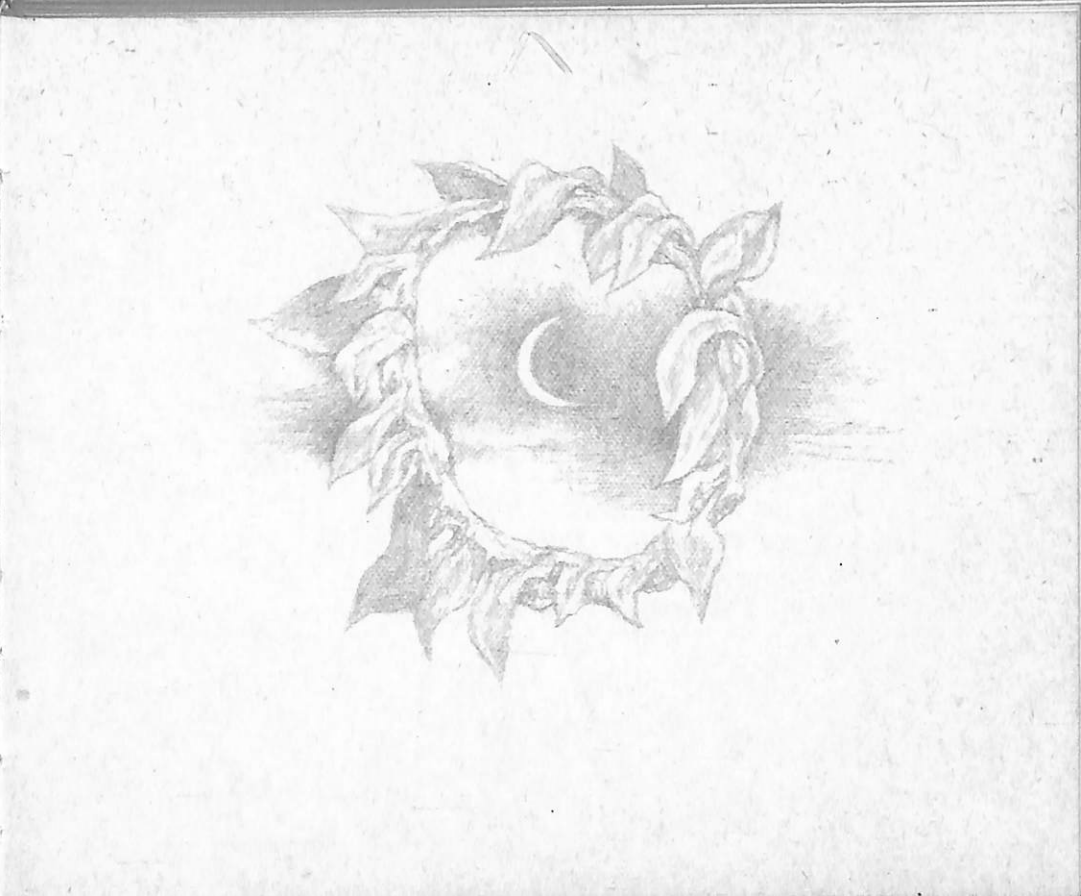
* * *

Лошиця нюхає туман,
 З туману пахне їй туманом
 І видно: з-за туману тьмяно
 Зіходить місяць-молодан.

Перепочинює ріка,
 Холодне злизує каміння,
 І тупотить з-під лошака
 Невидиме туманне кіння,

Стримить ляковищем в траві,
 Ірже квітком аерофлоту,
 І людство — мертві і живі —
 Осідлує свою кінноту,

І пересріблюється стан,
 Перепоблискують народи,
 І темно-пурпурово сходить
 З-за серця місяць-молодан!

* * *

*Снігами вітровінь поля відволочила,
Прижовклено збіліла далина —
Дніпровими високими очима
Дитинно-сіро глянула весна.*

*Весна моєї вільної надії!
Гінка тремтінь у промені дощу!
Як дні і ночі, як життя і Київ,
Тебе від себе я не відпущу.*

*Що буде — буде. Більше — помаленько.
А якщо ні, то висниться мені,
На зорянім коні мені Шевченко,
Довженко й Київ в серці на коні.*

* * *

Поглянь і глянь: з-за весен зими стали.
 Настав той день, я думав — промине.
 Осінніми імлістими устами
 Не бий, не ріж, не доріжай мене.

Дивись: моря. Дивись: мій погляд — поле.
 В легкій руці легке перо ячить,
 І степ за полем, щастя попід боєм,
 Попід тихеньким боєм, що мовчить.

Не йди, а глянь. Дивись, пошерхотіли
 З осінньої негихої плавби
 Очерети. Очерети вчамріли.
 Люби мене. Нікого не люби.

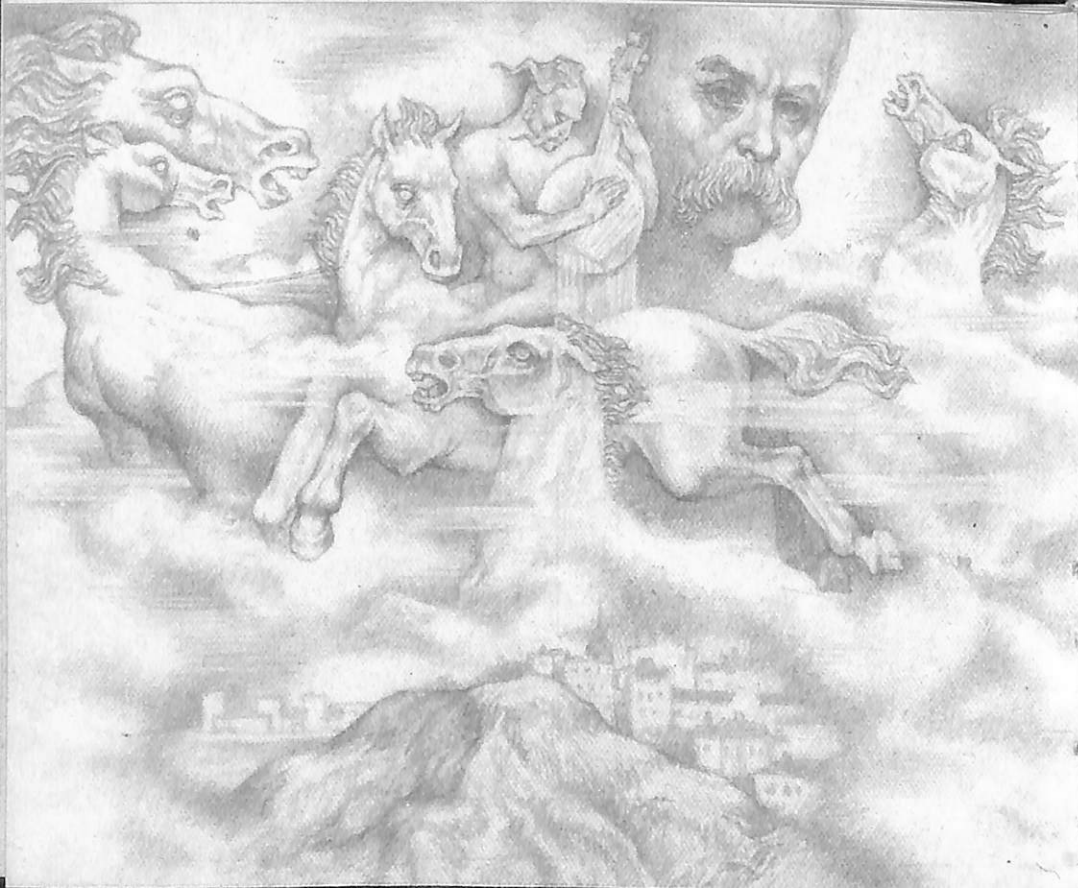
* * *

Димів долинних вечорове стлище,
 Крила низького повечірній плин,
 І попелище хмар ще попліє поки що
 До погляду зорі подимлених долин.

Долинює відра криничний темний голос,
 Важкий холоде пил, немов гречаний мед.
 Одягнений як з голочки з малого
 Не диха над водою очерет.

Додому діглашні вечірньосірогусо,
 Вечірньосірогусто ластівкам —
 Додому всі, хто є: стручок квасолі луснув
 І лусканням своїм всіх на ніч налякав.

Та кашлянуло в полі за городом,
 Йому відкашляло у нашому дворі,
 І тихо сні пішли своїм легким походом,
 Старі і молоді, в подимленій зорі...

* * *

Ліс в осені стояв. Дивився на райцентр.
 Смолою синьою перекипало літо,
 І дихала земля з прив'ялених люцерн,
 Прощався з літом джміль, марудив розджмеліто,
 Дивився вовком, вовком і літав,
 Валив крилом комбайни й елеватор:
 Ну як це так, було одне — й забрати,
 Було джмеленьке — і забрати раптом,
 А я ж то я — один я у літах?

Це — кавуни! Усі вони такі!
 Свої рябі погладжують пузища
 І рябо дивляться, рябі, на літаки,
 І в літаків пузище — тільки вище!..
 Квасоля — ні. Своім квасольним днем
 Мовчить та в'ється
 й вив'ється на плитті...
 А кавуни — вони такі здавен:
 До літа допадуться і — по літі!

Ліс в осені стояв. Дивився на райцентр.
 Очима синіми вже золотіло літо,
 І дихала земля з холонучих люцерн
 Притихлим пізнім кавуневим квітом.
 Стояв, ходив, лежав осінній щем,
 Щеміло серце по усіх усюдах,
 І обнімались — при базарі й людях —
 До шиї шия — соняшник з конем.

* * *

Ні жінки, ні хати тієї нема,
 Старі лиш валяються капці,
 Та вітер зі степу несе у лиман
 Осіннє насіння акацій.

Та згорблена стежка в глухій кропиві
 Показує небо по зорях,
 Самі доглядаються груші криві,
 Промерзлі калюжі прозорять.

*Порипує думу присохлу свою
Потріскана корба кринична,
Та зиркає в двір з дерези-повію
Сім'я молоденька лисича.*

*Із ферми несуть корови на рогах
Бідони й цистерни молочні,
І пісню про жінку в дощах і снігах
Співають коров'ячі очі.*

* * *

*Що сама тоненька, як бриндуша,
Бистроцвітна, як бриндуша, теж...
Придушила душу й далі душиш,
Дихать мені, диху не даєш.*

*Мало тобі, бачиш, тобі мало
Рук моїх німих і не німих —
Я божився, клявся я вокзалом
Утекти, але втекти не міг.*

Гоїв, гоїв, давні гоїв рани,
 Як нові димлять вже, наче дим,—
 На старі на золоті кайдани
 Молоденькі впали кайдани.

* * *

У лісі темно. В лісі ніч.
 Сидить навпочіпки світання,
 І дотліва вогненна тліч,
 Жовтіє в сніг дорога санна.

Під верболозям в казані
 Чорти різдвяне тісто місяць,
 Й на золотому ковзані
 Чумацьким возом править місяць.

*Пливуть в далеке і бліде
Повільних кучугур повали,
І Ніжин з посівання йде,
Іде додому від Полтави...*

*Ще б трохи Ніжину пройти,
Ще б трохи Ніжину — і вдома.
Та в лісі темно. І чорти.
А їхня вдаченька відома:*

*На сніг посадять без розмов,
До калача зігріють кави
І — йшов додому від Полтави,
Проснувся — у Полтаві знов!*

* * *

Стояла баба, руки склала,
 Старій давно пра-пра-пра-про...
 Тополя вітром ледь хитала,
 І воловодився Дніпро.

На бабу кібчик сів, бо ніде,
 Почистив з бабою крило
 І полетів шукать поснідать,
 Бо як-не-як живіт звело.

Надулась баба, баба плаче,
 Губа губу шука і мене —
 Чого ти плачеш? Ти не бачиш,
 Що в кібчика життя мале?

І — раптом з гір, чи з Берислава,
 Чи то з-за баби заревло —
 Тополя вітром захитала
 І — зволоводився Дніпро.

БАБУНИН ДОЩ

Бабунин дощ, на клямці цяпота,
 І стежка в яблуках вже стежкоюблуката,
 З котяри — іскри! З м'яти — чамрота!
 Пускає бульби на порозі хата...
 Іде хтось темним садом — заховайсь!
 Іде, й стає знадвору за стіною,
 І мокро дихає над мокрою губою;
 Як звуть його?

Чи взагалі він звався?

Хто він такий в залатанім кожусі,
 В кожусі, а хапає дрижаки?..
 Попискують пташата в його вусі,
 І в бороді дрімають їжаки.
 Одне — сов'яче око, друге — вовче,
 Рука — крило, друга рука — весло,
 Упівобличчя день, а півобличчя з ночі,
 На голові посріблене сідло,
 Де ж кінь його? У торбі кінь, я знаю.

Порожню торбу він би не носив...
 Стоїть, і передихує, й чекає,
 Мабуть, насправді вибився із сил,
 Бо хто ж то знає, скільки йому років
 І скільки він живе тисячоліть?..
 Прийшов під нашу хату ненароком,
 Прийшов перечекати і стоїть:
 Зайти чи ні до нас, до бульбохати?..
 З ноги на ногу ось переступив,
 Щось наче хтів було мені сказати,
 Та садом знов почапав у степи...

* * *

І замалий, і неширокий
 Цей світ без берега і меж,
 Що з ночі в ніч притихлим оком
 В вікні дорогу стережеш.

Суха та шибка чи волога
 У сніголет чи в дощосіч,
 Але порожня йде дорога
 З гори під гору, з ночі в ніч.

Вже й сон твої цілує ноги,
 Спориш сіріє за дверми —
 Ну заверни мене з дороги,
 Ти хочеш! можеш! — заверни!
 Невже нам дітись де немає?
 Хіба ти в мене не одна?..
 Ти б завернула, та немає
 Ні слів, ні голосу нема...

* * *

Поїхали на Сквиру, на гриби,
 На свіже слово, на меду на темні,
 Поїхали за тінями орди,
 Що вічно юні, вічно і зелені.

Де дядько крише підсвинкам буряк,
 Де тітка гусям: гуля, гуси, гуля!
 Де жовтими квітками коров'як
 На наших на козацьких на могилах

*Цвіте і плаче жовтими слізьми,
Очима жовтими — одна-єдина квітка!
Любове дорога моя бездітна,
Моя удово, вибачте, — це ми.*

*Ми карасів наловим до обіду,
Та ще горілки вип'єм як на те,
І так поїдемо і зникнемо без сліду,
Що й коров'як на нас не зацвіте.*

В ОРСЬКУ

*Не ти сидів тут, богом битий,
Не ти орав слізьми Орю,
Тут цар сидів, очима бликав,
Царі отут ноздря в ноздрю*

*Сиділи, шевкали з Раїма,
Ловили бліх — піски й блохва...
Прийшла з неволі Україна
Й тебе на волю повела.*

*На вольну волю, вільну всюди,
 Й тебе, побачивши отак,
 Сказали землі, води, люди:
 Віднині світ наш — не кріпак!*

ДО СЕБЕ

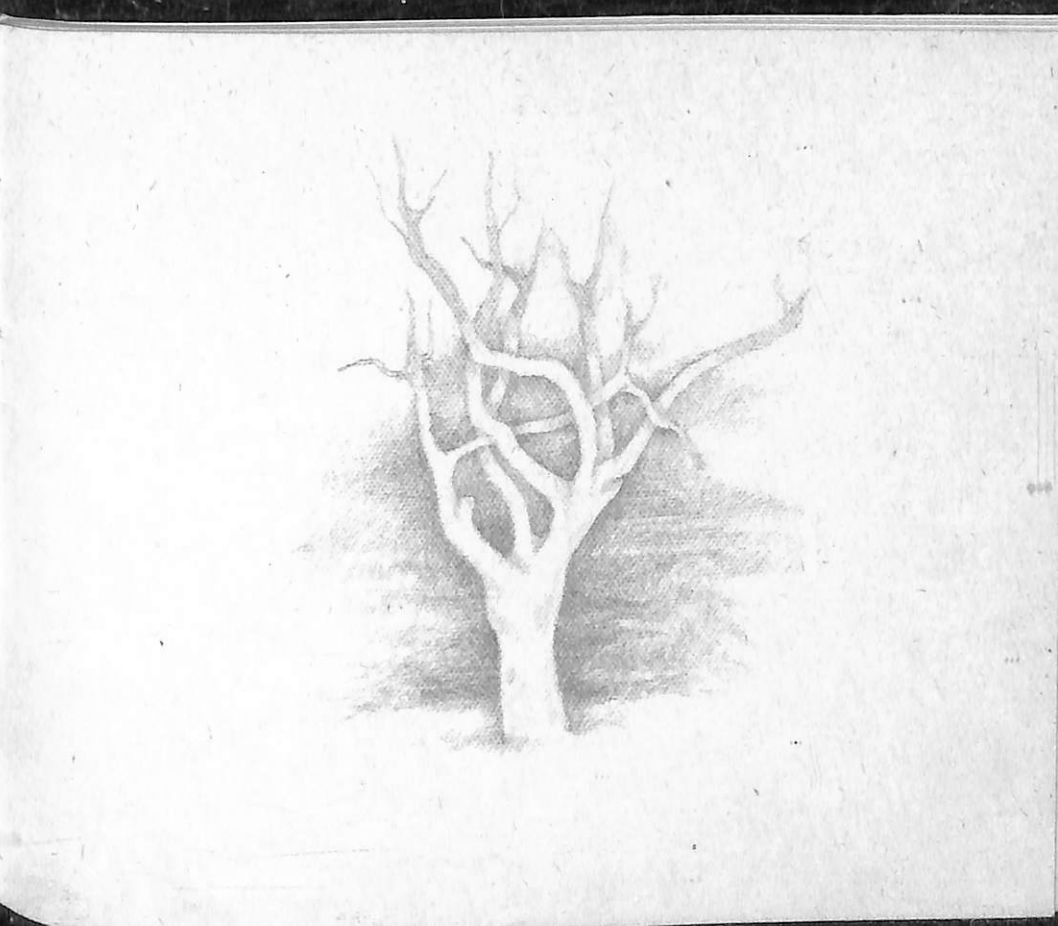
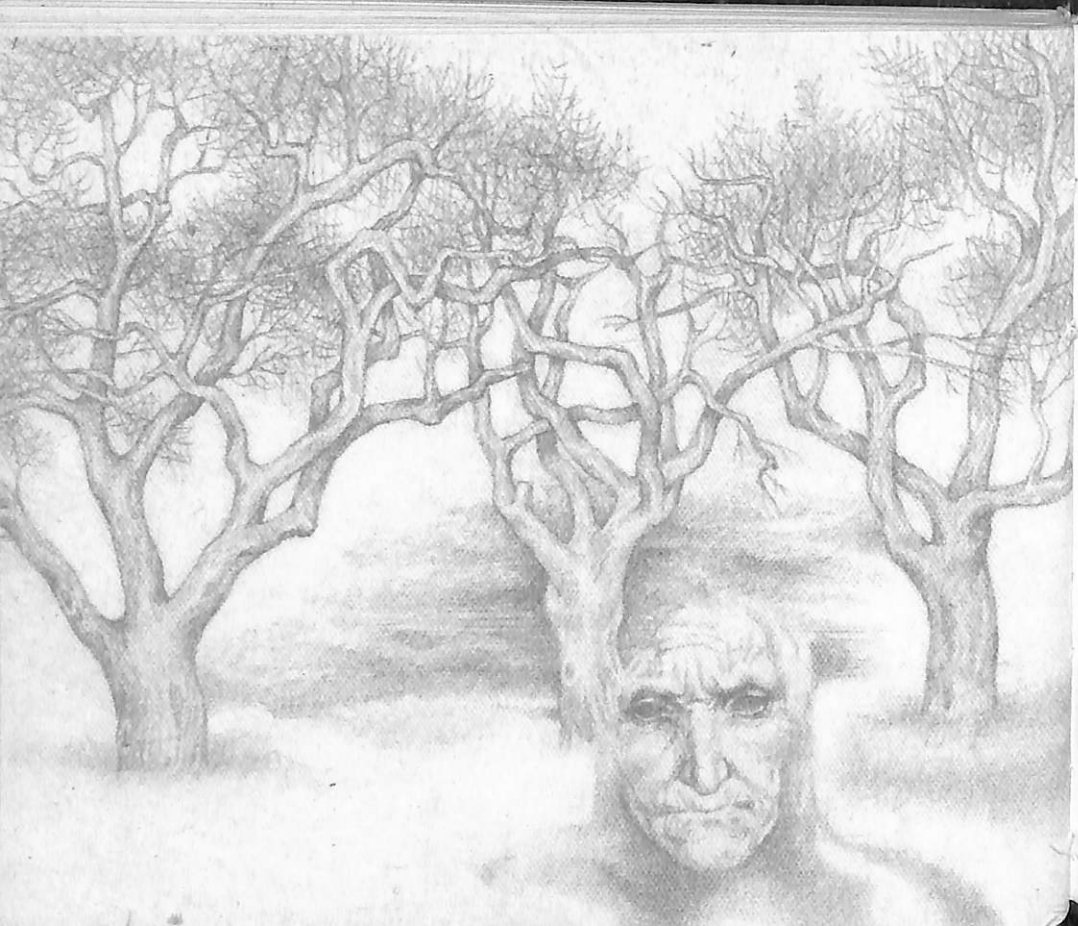
*Не дивись у сніги на дорогу оту,
 Не дивися на заячий слід у сльоту,
 Не дивись на крило, не дивись на стебло,
 Не дивися на те, що було і цвіло.*

*Не дивися на небо, де хмари пішли,
 Не дивися на сон, де наснилися ми,
 Не дивись на сльозу, що покинута в пил,
 Не дивися на пил полинових могил.*

*Не дивися на люд і на вулик його,
Не дивись на ім'я від наймення його,
Не дивися на те, на що завжди дививсь,—
Ні на що, ні на що, ні на що не дивись!*

*Не люби свого батька — ту руку стару,
Не люби його саду вишневу кору,
Не люби свою матір в печалі й жалі,
Не люби її кроки м'які і малі,*

*Не люби свого сина від колиски його,
Не люби товариства від порога його,
Не люби всього світу, себе не люби,
Не люби свого духу —
домовину роби!*

* * *

Я сьогодні не прийду додому —
 Де я?
 Я сьогодні в Київ не приїду —
 Де я?
 Я сьогодні не дивлюсь на тебе —
 Де я?
 Я сьогодні, вчора й позавчора —
 Де я?

* * *

Темніє вечір, вівці і горби,
 Погуцали під гору дві смереки,
 Боками світять хмари і гриби,
 І світить Шлях, що із Варяг у Греки...

Поворухнися, дощук, і стань!
 Полоскочи метелику за вухом,
 А там піди, як схочеш, на Обухів,
 Обухова не схочеш — на Саврань!

*І ти, темнава птице, не лети
 Із мого серця в легище далеке —
 Вечірнє слово тихо засвіти,
 Як світить Шлях, що із Варяг у Греки.*

ОКСАНІ

*І Оксану, мою зорю,
 Мою добру долю...
 Т. Шевченко*

*В ніч кам'яну, коли темно воді і дорозі,
 Коли темно траві і нічого не видно мені,
 В ніч кам'яну, коли темно надії й тривозі, —
 Будь при мені, будь навіки мені при мені.
 В тіні священній могил, в тіні священній свободи,
 Коли я прилягаю на хвилю, бо ще далеко мені,*

Коли проклятий раб в мені голову зводить, —
 Будь при мені, будь навіки мені при мені.
 В ніч кам'яну, коли люблять не спать яничари,
 Вони люблять не спать,
 Плідно плодючись навіть вві сні, —
 Не кричи і не плач.
 Навіть в смерті своїй я з тобою не даром.
 Зоре,
 будь при мені, будь навіки мені при мені.

ТАНГО — 1945

Винова дама, а гора Хомок,
 Винові крила темінь розпустила,
 І запросив голубку голубок
 Потанцювати танго любовиле.

Вечірнє танго, танго на Хомку,
 Ти обіймаєш білими руками,
 Поклав щоку я на твою щоку —
 Невже щось може бути поміж нами?

Пробач мені, що, може, невпопад
 Моя нога з твоєю йде у танго:
 Чотири роки грів я автомат,
 Чотири роки йшла нога за танком...

Твій чорний локон вітер причесав —
 Але не це мене в тобі туманить...
 Я в хромових чоботях й при часах —
 Невже тебе оце лиш в мені манить?

Любов — солома, і сірник не згас:
 Одна хвилинка — і пожежа в грудях!
 Я завтра їду в шахти на Донбас,
 Але, повір, тебе я не забуду.

Моя ви дамо на горі Хонок,
 Де тільки не носило й не ходило,
 Ми, ви і я — голубка й голубок,
 Удвох танцюєм танго любовиле.

Не одійдуть сади, і сніги, і літа, і бринінь
не одійдуть.

Все впада у ріку, а ріка у мій голос впада.
Не одійде мій голос, голос мій не відлюбитьсь
і не одійде

На зорі і в зорі
на плечі,
на щоці,
на устах.

ЗМІСТ

- «Може бути, що мене не буде» 6
«Лошиця нюхає туман» 8
«Снігами вітровінь поля відволочила» 12
«Поглянь і глянь...» 16
«Димів долинних вечорове стлище» 18
«Ліс в осені стояв...» 20
«Ні жінки, ні хати тієї нема» 23
«Що сама тоненька, як бриндуша» 25
«У лісі темно. В лісі ніч» 27

- «Стояла баба, руки склала» 30
Бабунин дощ 34
«І замалий, і неширокий» 37
«Поїхали на Сквиру, на гриби» 39
В Орську 41
До себе 43
«Я сьогодні не прийду додому» 48
«Темніє вечір, вівці і горби» 49
Оксані 51
Танго — 1945 53
Елегія 58

Николай Степанович Винграновский

Губами теплими
и глазом золотым
Стихи

Киев, «Радянський письменник», 1984
(На українском языке)

Редактор Л. Д. Рубан
Художній редактор Н. В. М'яковська
Технічний редактор Л. М. Бобир
Коректор А. М. Голик

Інформ. бланк № 1431

Здано на виробництво 14.07.83.

Підписано до друку 03.02.84.

БФ 25 109. Формат 100×60¹/₃₂.

Папір офсетний. Бан. гарнітура.

Офсетний друк.

2,0 фіз.-друк. арк., 2,22 ум.-друк. арк.

4,58 ум. фарб.-відб., 1,05 обл.-вид. арк.

Тираж 16 000 пр. Зам. 3—280. Ціна в оправі 40 к.

Ціна в м'якій обкладинці 15 к.

Видавництво «Радянський письменник»,
252054, Київ-54, вул. Чкалова, 52.

Віддруковано з діапозитивів ГП РВО «Поліграфкнига»
на київській книжковій фабриці «Жовтень».
252053, Київ-53, вул. Артема, 25.